

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
انستیتو آموزشی، تحقیقاتی و درمانی قلب و عروق شهید رجایی

عنوان خط مشی و روش:

کودک آزاری

کد خط مشی: PPM 10-10	شماره ویرایش: ۹	تاریخ تصویب و ابلاغ: ۱۴۰۵/۲/۲۰
حوزه تولید: مددکاری اجتماعی	تعداد صفحه ها: ۴	تاریخ آخرین ویرایش: ۱۴۰۵/۲/۱۷
هدایت کننده: مسئول مددکاری اجتماعی		تاریخ بازبینی بعدی: ۱۴۰۶/۲/۲۰

بیانیه و سیاست:

کارکنان مراکز بهداشتی درمانی در اغلب اوقات اولین منبع رسمی هستند که با قربانیان کودک آزاری و غفلت مواجه می شوند. و مراکز درمانی یکی از گلوگاه های کلیدی شناسایی به موقع این گونه خشونت ها است.

مددکار اجتماعی مرکز درمانی در راستای منافع عالی کودک باید از تامین حقوق و نیازهای کودک اطمینان حاصل کند و با مداخله در کودک آزاری های شناسایی شده، با افزایش آگاهی و حساسیت نسبت به حقوق کودک و رفتارهای منتج به آزار و غفلت کودکان در میان کارکنان مرکز درمانی و هم عموم مراجعه کنندگان به مرکز درمانی در حوزه محافظت از کودکان نقشی پیشگیرانه داشته باشد.

هدف از تدوین این خط مشی حمایت از کودکان بی پناهی است که مورد انواع آزار و اذیت توسط بزرگترها (والدین و یا وابستگان و افراد مسئول) قرار می گیرند. تهیه خط مشی کودک آزاری با توجه به اهداف زیر صورت پذیرفته است:

الف) شناسایی کودکان آزار دیده و ارائه خدمات درمانی موفق و مناسب به آنها

ب) احقاق حقوق قانونی کودکان آزار دیده

دامنه کاربرد:

تمامی بخشها و واحدهای مرکز

مراجعه کنندگان به مرکز درمانی به عنوان همراهان موثر کودک

تعریف واژگان و کلمات کلیدی:

تعریف کودک آزاری:

در ماده ۱ قانون حمایت از اطفال و نوجوانان (۱۳۹۹)، سوء رفتار هر گونه فعل یا ترک فعل عمدی تعریف شده است که سلامت جسمی، روانی، اخلاقی یا اجتماعی طفل و نوجوان را در معرض خطر و آسیب قرار دهد و همچنین بی توجهی و سهل انگاری کوتاهی در انجام تکالیفی از قبیل تامین نیازهای اساسی و ضروری طفل و نوجوان یا وظایف مربوط به حضانت، قیمومت، وصایت، سرپرستی، تربیت، نظارت یا مراقبت از آنان توسط والدین، اولیاء یا سرپرست قانونی یا هر شخصی که مکلف به آن است، تعریف شده است.

از میان انواع خشونت هایی که علیه کودکان رخ می دهد مراکز درمانی عمدتاً با شش نوع مواجه می شوند:

۱. کودک آزاری جسمانی (خشونت فیزیکی علیه کودکان، تنبیه بدنی)
۲. کودک آزاری عاطفی و روانی (خشونت عاطفی و روانی)
۳. کودک آزاری و خشونت جنسی (تجاوز به کودکان)
۴. بهره کشی اقتصادی از کودک (کودکان کار و خیابان، گار کودک در فضای مجازی)
۵. رهاکردن و خرید و فروش کودکان و نوزادان

تعریف مددکار اجتماعی:

مددکار اجتماعی فردی است که در رشته مددکاری اجتماعی و یا علوم اجتماعی گرایش خدمات اجتماعی با مدرک حداقل لیسانس از مراکز دانشگاهی فارغ التحصیل شده و با بهره گیری از توان علمی، حرفه ای خود سعی دارد به افراد، گروه ها و جوامع در چهارچوب وظایف حرفه ای کمک کند تا آنان با بینش صحیح به پیشرفت و رضایت نائل آیند.

مددکار اجتماعی مرکز درمانی در راستای منافع عالی کودک باید از تامین حقوق و نیازهای کودک اطمینان حاصل کند و با رویکرد مدیریت مورد، این فرایند را مدیریت، پیگیری و نظارت نماید.

مددکار اجتماعی به محض شناسایی اولیه کودک با احتمال کودک آزاری و غفلت، باید تیمی از متخصصان مرتبط با کودک را در مرکز درمانی تشکیل دهد و به عنوان "مدیر مورد" مراحل هفت گانه فرایند مددکاری اجتماعی در مراکز درمانی را هماهنگ و مدیریت کند.

فرد پاسخگو:

با توجه به حضور کودک در مرکز درمانی، مدیریت این فرایند و اطمینان از تحقق اهداف و ملاحظات اخلاقی، بر عهده مددکار اجتماعی مرکز درمانی می باشد.

معاون درمان نیز در مقام مدیریت کلان در جریان کلیه فعالیت ها در این موضوع قرار دارد.

نحوه نظارت بر اجرای خط مشی و روش:

بررسی شواهد و مستندات موجود

شیوه انجام کار:

فرایند مددکاری اجتماعی در مراکز درمانی، با تمرکز ویژه بر موارد کودک آزاری و غفلت در شش مرحله انجام می شود.

۱. شناسایی اولیه و سریع کودک مورد آزار و غفلت واقع شده توسط پزشک یا پرستار تریاژ، خوداظهاری کودک و همراه کودک و یا توسط مددکار اجتماعی در تریاژ یا راند.
۲. ارزیابی جامع و کل نگر کودک و خانواده شامل ارزیابی حقوقی و قضایی توسط کارشناس حقوقی یا مامور انتظامی، ارزیابی روانی اجتماعی توسط مددکار اجتماعی، ارزیابی جسمی توسط پزشک پرستار یا متخصص پزشکی قانونی.
۳. تعیین اهداف و برنامه ریزی برای مداخلات در صورت تأیید کودک آزاری
۴. تماس با اورژانس اجتماعی بهزیستی ۱۲۳ و یا تماس با کلانتری در صورت نیاز
۵. فراهم کردن محیط ایمن برای کودک جهت انجام فرایند درمان درمان
۶. ارجاع به سازمان های حمایتی یا مراکز مشاوره و روانپزشکی یا واحد سلامت روان شبکه
۷. مکاتبه با واحد حقوقی جهت انجام مکاتبات مقتضی
۸. حمایت یابی اجتماعی اقتصادی و روانی کودک و خانواده
۹. مداخله در بحران و مشاوره اولیه جهت آرام سازی و کاهش استرس کودک
۱۰. آموزش و آگاه سازی و والد در مورد فرایند مداخلات بین سازمانی
۱۱. پایش مداخلات و تهیه برنامه جهت انجام اقدامات اصلاحی
۱۲. ارزیابی فرایند ترخیص ایمن کودک و برنامه ریزی برای پیگیری پس از ترخیص
۱۳. ارزشیابی مداخلات
۱۴. گزارش نویسی و مستند سازی مداخلات، اختتام مداخله
۱۵. بازنگری نهایی و رفع موانع و مشکلات

نام و سمت تهیه کنندگان:

- معصومه قلی زاده قوام: مسئول مددکاری اجتماعی
- مریم برجعلی: کارشناس مددکاری اجتماعی

مراجع:

- راهنمای مداخلات تخصصی مددکاران اجتماعی مراکز درمانی در کودک آزاری
- وب سایت دفتر آسیب های اجتماعی سازمان بهزیستی
- تجارب مددکاران اجتماعی در بیمارستان

نام و امضاء تایید کننده معاون درمان: دکتر لیلا عبدالکریمی	نام و امضاء سرپرست تهیه کنندگان: مسئول مددکاری اجتماعی: معصومه قلی زاده قوام
نام و امضاء تصویب و ابلاغ کننده رئیس انستیتو: دکتر فریدون نوحی	مهر و امضاء دفتر بهبود کیفیت دکتر بهزاد مومنی